

Obsah

Předmluva aneb proč se zajímat o finance?	VII
---	-----

Úvod	IX
------------	----

Oddíl A – Finanční vzdělávání a finanční gramotnost

1. Psychologie peněz	3
1.1 Touha po penězích	3
1.2 Peníze a štěstí	4
1.3 Peníze a sebekontrola	6
Shrnutí	8
Klíčová slova	9
Literatura	9
Internetové zdroje	10
2. Finanční gramotnost a finanční vzdělávání	11
2.1 Vymezení základních pojmů	11
2.1.1 Finanční gramotnost	11
2.1.2 Finanční vzdělávání	15
2.2 Finanční vzdělávání a OECD	18
2.2.1 Projekt finančního vzdělávání v OECD	18
2.2.1.1 Definice finančního vzdělávání	19
2.2.1.2 Hlavní doporučení v oblasti finančního vzdělávání	20
2.2.1.3 Hlavní pilíře finančního vzdělávání	21
2.2.1.4 Směrnice OECD	21
2.2.2 Finanční vzdělávání ve vybraných zemích OECD	23
2.3 Finanční vzdělávání v ČR	28
2.3.1 Finanční vzdělávání v ČR před rokem 2007	28
2.3.2 Systém finančního vzdělávání v ČR od roku 2007	30
2.3.2.1 Národní strategie finančního vzdělávání	30
2.3.2.2 Standardy finanční gramotnosti	32

2.3.2.3	Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách	36
2.4	Vztah finanční gramotnosti a ochrany spotřebitele	37
2.4.1	Asymetrie a selhání trhu	37
2.4.2	Cíl a nástroje ochrany spotřebitele	40
	Shrnutí	41
	Klíčová slova	42
	Literatura	43
	Internetové zdroje	44

Oddíl B – Faktory ovlivňující nutnost finančního vzdělávání

3.	Demografický vývoj	47
3.1	Demografický vývoj v České republice	47
3.2	Věková a pohlavní struktura obyvatelstva	53
3.3	Stárnutí obyvatelstva	57
3.4	Projekce	59
	Shrnutí	61
	Klíčová slova	61
	Literatura	62
4.	Politický vývoj	63
4.1	Vytváření demokratické společnosti a tržní ekonomiky v 90. letech a ekonomické myšlení občanů	63
4.2	Společnost, politické ideologie a potřeba finančního vzdělávání – různé přístupy a jejich dopady	67
4.3	Homo oeconomicus v globalizovaném světě – postavení spotřebitele na úvěrovém trhu	69
	Shrnutí	74
	Klíčová slova	74
	Literatura	74
	Internetové zdroje	75
5.	Ekonomický vývoj	76
5.1	Makroprostředí	76
5.1.1	Hrubý domácí produkt	76
5.1.2	Hospodářský cyklus	79
5.1.3	Cenová hladina a inflace	82
5.1.3.1	Index spotřebitelských cen	83
5.1.3.2	Negativní dopady inflace	85
5.1.4	Vztah domácí ekonomiky se zahraničím	87

5.2	Trh práce	90
5.2.1	Nezaměstnanost a druhy nezaměstnanosti	91
5.2.2	Státní politika zaměstnanosti	92
5.2.3	Nezaměstnanost a předlužení	93
	Shrnutí	95
	Klíčová slova	96
	Literatura	97
	Internetové zdroje	97
6.	Proměny společnosti a individuálních hodnot	98
6.1	Změny na celospolečenské úrovni	98
6.2	Hodnotové změny	103
	Shrnutí	107
	Klíčová slova	107
	Literatura	107
7.	Chudoba a sociální vyloučení v zemích Evropské unie	108
7.1	Vývoj sociální politiky Evropských společenství	110
7.2	Opatření k řešení chudoby a sociálního vyloučení	115
7.2.1	Lisabonská strategie	115
7.2.2	Evropa 2020	117
7.3	Chudoba a sociální vyloučení v České republice	120
	Shrnutí	124
	Klíčová slova	125
	Literatura	125
	Internetové zdroje	125
8.	Ochrana před chudobou v české sociální praxi	126
8.1	Řešení sociálních situací záchrannou sociální sítí	127
8.2	Životní a existenční minimum	129
8.2.1	Životní minimum	130
8.2.2	Existenční minimum	131
8.3	Pomoc v hmotné nouzi	132
8.3.1	Částka živobytí	132
8.3.2	Příspěvek na živobytí	134
8.3.3	Sociální ochrana v oblasti bydlení	134
8.3.4	Mimořádná okamžitá pomoc	135
8.3.5	Komu není určena pomoc v hmotné nouzi	136
	Shrnutí	136
	Klíčová slova	137
	Literatura	137

Oddíl C – Peníze a hospodaření domácnosti

9. Peníze	141
9.1 Historie peněz	142
9.1.1 Mince	143
9.1.2 Rozvoj papírových peněz	145
9.1.3 Peníze po druhé světové válce	149
9.2 Definice peněz	150
9.2.1 Empirická definice peněz	150
9.2.2 Teoretická definice peněz	153
9.3 Úrok a likvidita	154
9.3.1 Peníze v čase a teorie peněz	155
9.3.2 Likvidita	158
Shrnutí	158
Klíčová slova	159
Literatura	159
Internetové zdroje	159
10. Hospodaření domácnosti	161
10.1 Příjmy v hospodaření domácnosti	162
10.1.1 Pravidelné příjmy a jejich rizika	165
10.1.2 Příklady pravidelných příjmů	166
10.1.3 Otázka času v oblasti příjmů	170
10.1.4 Mimořádné příjmy a jejich ošidnost	173
10.1.5 Rozdílný přístup k mimořádným příjmům	174
10.1.6 Smutné příklady spoléhání na mimořádné příjmy	178
10.2 Výdaje v hospodaření domácnosti	180
10.2.1 Mandatorní výdaje domácnosti	182
10.2.2 Výdaje nutné	184
10.2.3 Výdaje zbytné	185
10.2.4 Spotřebitelská umírněnost	187
10.2.5 Reforma spotřebitelských návyků	190
10.2.6 Spotřebitelská sebeobrana	195
10.2.7 Jak chápat reklamu a jak se v ní orientovat	199
10.2.8 Jak dosáhnout úspor	204
10.3 Rozpočet domácnosti a jeho sledování	205
10.3.1 Soustavnost ve sledování příjmů a výdajů domácnosti	207
10.3.2 Principy sledování příjmů a výdajů – účetnictví a audit domácnosti	208
10.3.3 Jak by měl vypadat rozpočet domácnosti	210
10.4 Zdravý poměr příjmů a výdajů v účtech domácnosti	211
10.4.1 Přebytkové hospodaření s penězi domácnosti	216

10.4.2	Vyrovnané a schodkové hospodaření domácnosti	217
10.4.3	Nebezpečí finančních výdajů plynoucích ze závazků	217
10.5	Strategické cíle rodinných financí	219
10.5.1	Jaký je smysl finančního plánu domácnosti	220
10.5.2	Principy dohody o rodinných financích	221
10.5.3	Pravidla dodržování dohodnutých kroků	221
	Shrnutí	222
	Klíčová slova	223
	Literatura	223
	Internetové zdroje	223

Oddíl D – Finanční produkty a ochrana spotřebitele

11.	Finanční produkty	227
11.1	Proč využívat finanční produkty	227
11.2	Kapitálový trh	228
11.3	Cenný papír	228
11.3.1	Druhy, podoba a forma cenných papírů	229
11.3.2	Další dělení cenných papírů	230
11.4	Akcie	231
11.4.1	Práva a povinnosti akcionářů	232
11.4.2	Organizace akciové společnosti	233
11.5	Dluhopis	235
11.6	Obchodování s cennými papíry	237
11.6.1	Burza cenných papírů	237
11.6.2	Burza cenných papírů v českém právním řádu	239
11.6.2.1	Obchodování na BCPP	241
11.6.2.2	Klasifikace trhů na BCPP	241
11.6.3	Kurz	242
11.6.4	Nejdůležitější ukazatele a postupy pro posuzování akcií	243
11.6.4.1	Fundamentální analýza	243
11.6.4.2	Technická analýza	244
11.6.5	Proč obchodovat na burze	245
11.6.6	Jakých chyb je nutné vyvarovat se?	246
11.7	Finanční produkty se státní podporou	247
11.7.1	Stavební spoření	247
11.7.1.1	Historie stavebního spoření	247
11.7.1.2	Fungování stavebního spoření	249
11.7.2	Penzijní připojištění	258
11.7.2.1	Výhody penzijního připojištění	259
11.7.2.2	Výplata pojištění	260
11.7.2.3	Nutnost připojištění	260
11.7.3	Životní pojištění	261

Shrnutí	262
Klíčová slova	262
Literatura	262
Internetové zdroje	263
12. Ochrana spotřebitele	264
12.1 Základní nástroje ochrany spotřebitele	264
12.2 Instituce ochrany spotřebitele	269
12.2.1 Mezinárodní organizace a instituce EU	269
12.2.2 Vnitrostátní orgány veřejné moci	269
12.2.3 Profesní asociace finančních institucí	270
12.2.4 Ostatní nevládní instituce	271
12.3 Právní úprava ochrany spotřebitele v ČR	272
12.3.1 Specifika spotřebitelského práva	272
12.3.2 Spotřebitel	272
12.3.3 Struktura právních předpisů upravujících ochranu spotřebitele ...	273
12.3.4 Charakteristika nejdůležitějších právních předpisů upravujících ochranu spotřebitele na finančním trhu	273
12.3.4.1 Průřezové právní předpisy	273
12.3.4.2 Sektorové právní předpisy	275
12.3.5 Etické kodexy na finančním trhu	279
12.4 Hlavní problémy ochrany spotřebitele na současném finančním trhu v ČR	280
12.4.1 Provizní schémata v pojištnictví, neetický prodej životního pojištění	280
12.4.2 Odborná způsobilost prodejců	281
12.4.3 Spotřebitelské úvěry a zadlužování domácností	281
12.4.4 Uplatňování spotřebitelských práv a řešení spotřebitelských sporů	282
Shrnutí	283
Klíčová slova	284
Literatura	284
Slovníček pojmů	285
Rejstřík	309

Obsah příloženého CD

1. Sbírka řešených příkladů ke knize Finanční vzdělávání pro střední školy

1. Základní typy úročení (Roman Hašek)	5
1.1 Jednoduché úročení, diskont	5
1.2 Složené úročení	11
1.3 Smíšené úročení, současná hodnota	13
1.4 Spojité úročení, efektivní úroková míra	15
Literatura	17
2. Peníze (Libuše Samková)	18
2.1 Hrubá mzda, superhrubá mzda, výpočet čisté mzdy	18
2.2 Stanovení ceny – náklad, zisk, DPH	33
2.3 Směna peněz, kurzovní lístek	41
2.4 Běžný účet a kontokorentní úvěr	48
Literatura	66
Internetové zdroje	66
3. Finanční Produkty (Vladimíra Petrášková)	67
3.1 Využití volných finančních prostředků	67
3.1.1 Spoření – spořicí účty, stavební spoření	69
3.1.2 Termínované vklady	76
3.1.3 Cenné papíry – dluhopisy, akcie a deponované směnky	79
3.1.4 Investování do podílových fondů	88
Test	93
Literatura	97
Internetové zdroje	97
3.2 Finanční závazky	98
3.2.1 Spotřebitelský úvěr	98
3.2.2 Splátkový prodej	107
3.2.3 Kreditní karta	110

3.2.4	Klasický hypoteční úvěr	114
3.2.5	Americká hypotéka	121
	Test	127
	Literatura	130
	Internetové zdroje	130
4.	Pojištění (Vladimíra Petrášková)	131
4.1	Penzijní připojištění	131
4.2	Životní pojištění	145
	Test	153
	Internetové zdroje	157
5.	Hospodaření domácnosti (Vladimíra Petrášková, Libuše Samková)	158
5.1	Tvorba osobního rozpočtu a rozpočtu domácnosti	158
5.2	Využití přebytkového rozpočtu	162
5.3	Odstranění schodkového rozpočtu	167
	Internetové zdroje	175

2. Vybrané výukové metody finančního vzdělávání

1.	Cílové a obsahové vymezení výuky finanční gramotnosti	3
1.1	Standardy finanční gramotnosti a jejich vazba na rámcové vzdělávací programy	3
1.1.1	Kurikulární dokumenty české vzdělávací soustavy	3
1.1.2	Vazba standardů finanční gramotnosti na rámcové vzdělávací programy	3
1.2	Klíčové kompetence	4
1.3	Vzdělávací oblasti a obory, průřezová témata	4
1.3.1	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) ...	4
1.3.2	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (RVP G)	5
1.3.3	Mezioborové a mezipředmětové vztahy a finanční gramotnost	8
1.3.4	Průřezová témata a finanční gramotnost	9
2.	Vybrané výukové metody finančního vzdělávání	11
2.1	Obecná charakteristika pojmu výuková metoda	11
2.2	Klasifikace výukových metod	11
2.3	Heuristické metody, řešení problémů	12
2.4	Metody situační	19
2.5	Projektová výuka (učení v projektech)	21
3.	Využití informačních technologií při výuce finanční gramotnosti	27
3.1	Vybrané role ICT ve výuce finanční gramotnosti	27

3.2 Vybrané prostředky ICT ve finančním vzdělávání a příklady jejich použití	27
3.2.1 Tabulkový procesor	27
3.2.2 Program GeoGebra	30
3.2.3 Interaktivní dokumenty	31
3.2.4 Internet jako zdroj informací	32
Klíčová slova	33
Literatura	33
Internetové zdroje	34

3. Webové stránky k finanční gramotnosti a finančnímu vzdělávání